

Handling 2026 nr 45

Yttrande över motion av Sarah Ullmark (M) om snabbare och enklare handläggning av serveringstillstånd samt översyn av tillsynsavgifter

Till Göteborgs kommunfullmäktige

Kommunstyrelsens förslag

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

Den av Sarah Ullmark väckta motionen anses besvarad med hänvisning till yttrande från MP, S och V.

Vid behandlingen av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Axel Josefson (M) yrkade bifall till yrkande från M, D, L och KD den 23 januari 2026 om att tillstyrka motionen.

Karin Pleijel (MP) yrkade att motionen skulle anses besvarad med hänvisning till yttrande från MP, S och V den 17 februari 2026 samt avslag på övriga yrkanden.

Jörgen Fogelklou (SD) yrkade bifall till yrkande från SD den 23 januari 2026.

Kommunstyrelsen beslutade utan omröstning att bifalla Karin Pleijels yrkande.

Emmyly Bönfors (C) antecknade som yttrande en skrivelse från den 16 februari 2026.

Representanterna från MP, S och V antecknade som yttrande en skrivelse från den 17 februari 2026.

Göteborg den 18 februari 2026

Göteborgs kommunstyrelse

Jonas Attenius

Mathias Sköld

Yrkande

Centerpartiet

2026-02-16

Nr 43

Yttrande angående – Motion av Sarah Ullmark (M) om snabbare och enklare handläggning av serveringstillstånd samt översyn av tillsynsavgifter

När ärendet når kommunfullmäktige kommer Centerpartiet att yrka på följande:

1. Miljö- och klimatnämnden får i uppdrag att återkomma med förslag på ny taxekonstruktion inför Göteborgs stads budgetarbete 2027, i enlighet med intentionen i detta yrkande.
2. Miljö- och klimatnämnden får i uppdrag att uppdatera *Göteborgs Stads riktlinjer för alkoholserving samt försäljning av folköl* så att satellitserveringar kan tillåtas i enlighet med detta yrkande.
3. I övrigt anse motionen besvarad.

Centerpartiet i Göteborg vill se en friare, grönare och roligare stad. Vi anser att besöksnäringen och kulturarrangemang gör staden mer attraktiv. Centerpartiet anser att Göteborgs stad ska verka för en mer tillåtande attityd gentemot Göteborgs företag. Ett steg i den riktningen har varit att se över rutiner och taxor kring alkoholserving.

Vi delar motionärens vilja att göra handläggningen av serveringstillstånd snabbare och enklare samt att se över tillsynsavgifterna.

Göteborgs stad behöver givetvis utgå från gällande lagstiftning. I *Göteborgs stads riktlinjer för alkoholserving samt försäljning av folköl* tillåts dock inte satellitserveringar. I *Riktlinjer för serveringstillstånd i Lunds kommun* görs dock en annan bedömning, där står följande punkter:

”I de fall uteserveringen avskiljs från serveringsställets fasad genom en gång- eller cykelväg eller en gata kan tillstånd till uteservering ändå medges förutsatt att det finns en serveringsstation i uteserveringen som är bemannad med serveringspersonal under hela serveringstiden.

I vissa särskilda fall då risken för olägenheter bedöms vara liten kan tillstånd till uteservering medges även om serveringen inte kan överblickas inifrån serveringsstället och även om det inte finns en bemannad serveringsstation. I dessa fall förenas tillståndet till uteservering med villkor om bordsservering.”

Vi delar motionärens vilja att förändra taxekonstruktionen så att det blir en transparent och förutsägbar taxa för verksamhetsutövarna. Taxan behöver bygga på

självkostnadsprincipen och kombineras med en effektiv handläggning. Miljöförvaltningen bör också överväga att införa en modell för riskbaserad tillsyn likt det arbetssätt som tillämpas inom avdelningen för miljötillsyn.

Miljöförvaltningen har även, på Centerpartiets initiativ, tagit fram ett förslag på garantitid för verksamhetsutövare. Modellen är en servicegaranti för serveringstillstånd av alkohol, som innefattar en specificerad maximal tidsfrist för handläggningen av ansökan samt en ekonomisk kompensation till verksamhetsutövare vid överskriden tidsfrist. Miljö- och klimatnämnden beslutade 2025-11-18 att hemställa till kommunfullmäktige att införa detta, vilket vi ställer oss positiva till.

Yttrande angående Motion av Sarah Ullmark (M) om snabbare och enklare handläggning av serveringstillstånd samt översyn av tillsynsavgifter

Yttrandet

Motionen innehåller flera uppdrag som beskrivs som utvecklande men som i praktiken främst riskerar att driva ökad administration. De partier som står bakom motionen har, genom sin ställning som regering, möjlighet att initiera förändringar i alkohollagen om man anser att lagstiftningen är ett hinder. Så har inte skett. I stället väljer oppositionen att lägga uppdrag på kommunal nivå som ska ”tillämpa lagen mer ändamålsenligt”, utan att tydliggöra vad detta innebär eller vem som avgör vad som är ändamålsenligt. Det riskerar snarare att skapa otydlighet, i stället för likvärdighet och tillit från Göteborgs näringsidkare.

Möjligheten både till gemensamma respektive öppna serveringsområden finns redan inom dagens lagstiftning och tillämpning, till exempel på tredje Långgatan och på Magasinsgatan respektive Way Out West. Att peka ut pilotmiljöer tillför därför inget mervärde. Det är inte politikens uppgift att peka ut var näringsidkare ska bedriva sin verksamhet.

Förslaget om ny taxemodell är budgetpåverkande och innebär ett politiskt ställningstagande som bör hanteras i ordinarie budgetprocess snarare än genom uppdrag till nämnd. Vi ställer oss också mycket tveksamma till värdet av en maxtaxa. Nuvarande taxemodell är viktad för att gynna mindre företag, medan en maxtaxa i stället skulle gynna de riktigt stora aktörerna med en hög omsättningsbaserad avgift.

I stället för fler nya uppdrag bör fokus ligga på kärnverksamheten: en tydlig, rättssäker och likvärdig tillståndsgivning samt en tillsyn som är stödjande och dialogbaserad. Näringsidkare ska alltid få stöd i att fullt ut förstå de beslut som fattas, känna till vilka krav som gäller och mötas av en serviceinriktad förvaltning. Vi rödgröna har i vår genomförandeplan lagt uppdrag om en krögarakut, för att flytta fokus till dialog och vägledning innan beslut i stället för kritik i efterhand. Det är där nyttan finns för Göteborgs krögare. Vi vill att det ska vara lätt att göra rätt i Göteborg.

Vi vill med detta avslå yrkandet från MDLKD och i övrigt anse motionen besvarad i och med vad som framförs i tjänsteutlåtandet.

Yrkande

SLK-2023-00728

2026-01-23

Yrkande angående Motion av Sarah Ullmark (M) om snabbare och enklare handläggning av serveringstillstånd samt översyn av tillsynsavgifter

Förslag till beslut:

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Miljö- och klimatnämnden får i uppdrag att genomföra en extern granskning av tillämpningen av alkohollagen inom Göteborgs Stad, för att bedöma om lokala tolkningar och praxis är mer restriktiva än vad lagstiftningen kräver, i jämförelse med andra kommuner.
2. Miljö och Klimatnämnden får i uppdrag att utreda möjligheten att införa efterhandsdebitering av tillsynsavgifter inom ramen för kommunens tillsynsverksamhet.
3. Anse motionen besvarad.

Yrkandet

Motionen väcktes i syfte att åstadkomma en snabbare, mer effektiv och rättssäker handläggning av tillstånd inom alkohol- och tobaksområdet. I beredningen i miljö- och klimatnämnden har det framkommit att handläggningstiderna och antalet kompletteringar fortsatt är höga, trots tidigare åtgärder såsom införande av e-tjänster och förändrade arbetssätt.

Mot denna bakgrund finns skäl att fördjupa analysen av hur lagstiftning och lokala tolkningar tillämpas i praktiken, i syfte att säkerställa att regelverket inte tillämpas mer restriktivt än nödvändigt och därigenom hämmar effektiviteten i bland annat ansökningsprocessen. En extern granskning kan bidra till ökad transparens, stärkt rättssäkerhet och ett tydligare beslutsunderlag för eventuella förändringar.

Vidare har beredningen visat att frågor om tillsyn och avgiftsuttag har betydelse för hur tillståndsprocessen upplevs av verksamhetsutövare.

Sverigedemokraterna anser därför att det är relevant att pröva möjligheten att införa efterhandsdebitering av tillsynsavgifter, i syfte att skapa en mer transparent och förutsebar avgiftsmodell inom ramen för självkostnadsprincipen. Dessa uppdrag ligger i linje med motionens intentioner och svarar mot de brister som identifierats i beredningen. Mot denna bakgrund föreslås att motionen anses besvarad genom ovanstående uppdrag.

Yrkande

Moderaterna, Demokraterna, Liberalerna,
Kristdemokraterna

2026-01-23

Nr 32

Yrkande angående – Motion av Sarah Ullmark (M) om snabbare och enklare handläggning av serveringstillstånd samt översyn av tillsynsavgifter

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

- Miljö- och klimatnämnden får i uppdrag att, inom ramen för gällande lagstiftning, tillämpa alkohollagen på ett mer ändamålsenligt och likvärdigt sätt med syfte att främja näringsliv, stadsliv och attraktiva serveringsmiljöer utan att åsidosätta ordning, trygghet och folkhälsa,
- Miljö- och klimatnämnden får i uppdrag att ta fram ett konkret förslag till taxemodell för serveringstillstånd i enlighet med motionens intentioner, innefattande en platt grundavgift, en tillsynsavgift med tydlig maxtaxa samt möjlighet till löpande timavgift vid fördjupad tillsyn,
- Miljö- och klimatnämnden får i uppdrag att identifiera och genomföra minst två pilotmiljöer för gemensamma eller öppnare serveringsområden, där lagens möjligheter prövas fullt ut,
- Miljö- och klimatnämnden får i uppdrag att i samband med pilotprojekten redovisa hur ansvarsfördelning, ordning och nykterhet säkerställs samt hur Polismyndighetens synpunkter hanteras i praktiken,

Yrkandet

Vid kommunstyrelsens sammanträde den 15 maj 2024 återremitterades ärendet till miljö- och klimatnämnden trots att den gemensamt antagna arbetsordningen för beredning av motioner anger att det som huvudregel är kommunfullmäktige som avgör både beredningsform och tidpunkt för avgörande. Detta påtalades också i reservationen från Moderaterna, Demokraterna, Liberalerna och Kristdemokraterna. Vänsterstyret i Göteborg har skapat en egen ordning, där motioner godtyckligt kan fördröjas när det inte passar deras tycke och smak, i stället för att prövas politiskt. Den här arbetsordningen är farlig och bör inte etableras som praxis i kommunstyrelsens arbete.

Vidare kan konstateras att Göteborgs Stad i frågor som rör serveringstillstånd konsekvent tillämpar en mer restriktiv tolkning av alkohollagen och tillhörande vägledningar än vad som sker i flera jämförbara kommuner. Denna restriktiva hållning framstår inte som en direkt följd av lagens ordalydelse eller dess förarbeten, utan snarare som ett lokalt valt förhållningssätt. Resultatet blir att stadens näringsliv, särskilt besöksnäringen, möter större hinder än nödvändigt, utan att detta tydligt kan motiveras utifrån folkhälsa, trygghet eller ordning.

Även om staden formellt har ansett frågan om taxor och avgifter för serveringstillstånd som besvarad, kvarstår motionens grundläggande kritik. Den nuvarande ordningen upplevs som oförutsägbart och i praktiken svårt att koppla till faktisk tillsynsinsats. Kommunstyrelsen bör därför ge miljö- och klimatnämnden i uppdrag att ta fram ett konkret och tydligt förslag till taxemodell i linje med motionens intentioner, baserat på en platt grundavgift, en tillsynsavgift med tydlig maxtaxa samt möjlighet till löpande timavgift vid fördjupad tillsyn. En sådan modell skulle öka rättssäkerheten, transparensen och förtroendet hos näringsidkarna, samtidigt som självkostnadsprincipen upprätthålls.

Kommunstyrelsen bör därutöver ge miljö- och klimatnämnden i uppdrag att, inom ramen för gällande lagstiftning, arbeta mer aktivt med pilotmiljöer där gemensamma och öppnare serveringsområden kan prövas i praktiken. Det finns redan idag konkreta miljöer i Göteborg där detta vore möjligt. Slakthusområdets vision var ett tydligt exempel på ett möjligt sammanhängande område med flera verksamheter där öppnare serveringslösningar hade kunnat bidra till ökat stadsliv och stärkt attraktivitet. Saluhallsverksamheter utgör ett annat exempel, där gemensamma serveringsytor redan har visat sig fungera väl och där tillämpningen kan utvecklas ytterligare.

I samband med sådana pilotprojekt bör nämnden redovisa hur ansvarsfördelning, ordning och nykterhet säkerställs, hur Polismyndighetens synpunkter hanteras i praktiken samt vilka arbetssätt eller riktlinjer som behöver justeras för att fler liknande lösningar ska kunna möjliggöras framöver. På så sätt kan Göteborg gå från en i huvudsak restriktiv och defensiv tillämpning av regelverket till en mer lösningsorienterad och likvärdig tillämpning, i nivå med andra större svenska kommuner.

Mot denna bakgrund bör kommunstyrelsen tydligt slå fast att motionens intentioner fortsatt är relevanta och att de bör omsättas i praktisk handling, snarare än avfärdas som redan omhändertagna

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-01-22

Reviderat 2025-11-17

Ärendenummer SLK-2023-00728

Handläggare

Hedwig Andrén Gustafson

Telefon: 031-368 02 33

E-post: hedwig.andren@stadshuset.goteborg.se

Motion av Sarah Ullmark (M) om snabbare och enklare handläggning av serveringstillstånd samt översyn av tillsynsavgifter

Motionen

Sarah Ullmark (M) föreslår att kommunfullmäktige ska besluta om att miljö- och klimatnämnden ska effektivisera och förenkla sin handläggning av serveringstillstånd med hjälp av digitalisering. Det förenklade handlägningsförfarandet ska rymmas inom den befintliga ekonomiska ramen. Vidare föreslår motionären att miljö- och klimatnämnden ska ta fram ett förslag som sätter en nivå för maximal handläggningstid och som också innehåller regler om vite. Miljö- och klimatnämnden ska också ta fram en ny taxemodell med en maxtaxa för tillsynsavgifterna samt möjliggöra, via en ny tillståndsmodell, att tillståndshavare ska kunna få tillstånd för ett avgränsat område som innehåller flera restauranger.

Motionären menar att Göteborgs Stad har en mer komplicerad handlägnings- och tillsynsprocess jämfört med andra svenska kommuner och därför finns det utrymme för att förenkla och påskynda. Samtidigt har Göteborgs Stad en skyldighet att säkerställa att serveringen sker i enlighet med lagar och regler, och tillsynen är en del av det brottsförebyggande arbetet. En modell som utgår från att ansökningar bör godkännas och sedan följas upp med regelbundna inspektioner av verksamheten skulle kunna garantera efterlevnad av föreskrifterna.

Återremiss

Kommunstyrelsen återremitterade ärendet 2024-05-15 § 458 till miljö- och klimatnämnden för att komplettera befintligt underlag och befintliga utlåtanden med fördelar samt risker med att implementera en tillståndsmodell för ett avgränsat område som innehåller flera restauranger, utifrån perspektiven ekonomi, folkhälsa, trygghet och brottslighet. I återremissen får miljö- och klimatnämnden i uppdrag att inhämta Polismyndighetens synpunkter.

Remissinstanser

Motionen har remitterats för yttrande till miljö- och klimatnämnden. Remissinstansens svar framgår i nedanstående tabell.

Remissinstans	Beslut	Kommentar
Miljö- och klimatnämnden	Anses besvarad.	Nämnden har ett pågående digitalt utvecklingsarbete där de tekniska

	<p>Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande.</p> <p>Yrkande C</p> <p>Omröstning</p>	<p>förutsättningarna kommer vara klara för leverans före årsskiftet (2023-2024) av nya avancerade e-tjänster för serveringstillstånd. De nya e-tjänsterna innebär ny teknik för staden och skapar förutsättningar som kommer att innebära förenklingar för verksamhetsutövare.</p> <p>Enligt alkoholförordningen ska en kommun fatta beslut i ett ärende om serveringstillstånd inom fyra månader från det att en fullständig ansökan har kommit in till kommunen. Således reglerar lagstiftningen redan en maximal nivå på handläggningstiden. Om sanktioner, som till exempel ett vite, ska kopplas till en överträdelse av denna nivå så krävs en ändring i lagstiftningen.</p> <p>Handläggningstiden beror bland annat på hur fullständig en ansökan är när den kommer in till förvaltningen. Utgångspunkten för handläggning av ärenden är att det ska ske så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts. Förvaltningen är också beroende av svar från andra myndigheter som fungerar som remissinstanser och som förvaltningen enligt lagstiftningen ska inhämta uppgifter ifrån.</p> <p>På miljöförvaltningen pågår ett utredningsarbete avseende ny taxekonstruktion för tillsynsavgifterna samt ansökningsavgifter för serveringstillstånd.</p> <p>Det är idag möjligt att få ett tillstånd för en avgränsad del av en gemensam yta. Det är dock inte möjligt, utifrån gällande lagstiftning och vägledning, för gäster på en restaurang att ta med sig alkohol till annan del av den gemensamma ytan än den del som aktuell restaurang har serveringstillstånd och dispositionsrätt för. För att detta ska vara möjligt krävs en lagändring.</p>
--	---	--

Remissinstansens komplettering efter återremiss

Miljö- och klimatnämnden beslutade 2024-12-17 § 220 att bifalla beslutsförslag 1-4 i yrkandet från M, L, D och KD.

1. Miljö- och klimatnämnden ger förvaltningen i uppdrag att ta fram förslag till hur gällande lagstiftning kan tillämpas för att möjliggöra gemensamma serveringsområden som inkluderar flera restauranger.
2. Miljö- och klimatnämnden ger förvaltningen i uppdrag att definiera hur man kan arbeta med att avgränsa ett område för att möjliggöra gemensamma serveringstillstånd för restaurang- och servicebranschen.
3. Miljö- och klimatnämnden ger förvaltningen i uppdrag att undersöka hur andra kommuner har givit gemensamma serveringstillstånd.
4. Miljö- och klimatnämnden ger förvaltningen i uppdrag att i samverkan med berörda aktörer förenkla digital ansökan om ett gemensamt alkoholtillstånd.
5. Miljö- och klimatnämnden avstyrker den del av motionen som benämns som punkt 5, i övrigt anses motionen vara besvarad.
6. Miljö- och klimatnämnden skickar över miljöförvaltningens tjänsteutlåtande som ett komplement till nämndens yttrande 2023-12-19 § 240 till kommunstyrelsen.

Polismyndighetens synpunkter

Polismyndigheten har inkommit med synpunkter från tre av fyra lokalpolisområden som är verksamma i Göteborgs Stad. Endast lokalpolisområde City, Hisingen samt Nordost har svarat. Lokalpolisområde Syd har inte inkommit med några synpunkter.

I huvudsak framgår att de olika lokalpolisområdena betonar att ansvarsfrågan är av vikt vid denna typ av serveringstillstånd. Polismyndighetens synpunkt om ansvarsfrågan behandlas och klargörs i förarbetena till nuvarande lagstiftning.

Miljö- och klimatnämnden bedömning är att det uppdrag som motionen anger, att ta fram en tillståndsmo­dell som gör det möjligt att få tillstånd för ett avgränsat område som innehåller flera restauranger, redan är till viss del legalt möjligt utifrån gällande lagstiftning, 8 kap. 14 § alkohollagen. Detta under förutsättning att det avgränsade området är inom samma lokal. I prop. 2009/10:125 s.101ff exemplifieras detta med ett mattorg i ett köpcentrum. Däremot är det nämndens bedömning att den gemensamma serveringsytan inte kan avse flera serveringslokaler. Ett scenario där två eller flera restauranger som har sina egna serveringslokaler går samman och ansöker om ett gemensamt serveringsutrymme som skulle avse samtligas restauranglokaler och uteserveringar är därmed inte möjligt utifrån den nuvarande lagstiftningen.

Miljö- och klimatnämndens beslut under 2025

Efter återremissens besvarande i miljö- och klimatnämnden har nämnden bland annat fattat nedanstående beslut som rör handläggning av serveringstillstånd samt översyn av tillsynsavgifter. Utöver nedanstående har nämnden hanterat exempelvis frågor om gårdsförsäljning av alkoholprodukter.

- Miljö- och klimatnämnden 2025-01-21 §17 uppdrar åt förvaltningen att utreda införandet av en garantitid för handläggning av tillstånd för utskänkning av alkohol. Modellen ska innebära en reducerad taxa eller annan ekonomisk kompensation till företag vid överstigande av garantitiden.

- Miljö- och klimatnämnden uppdrar åt förvaltningen att återrapportera uppdraget till nämnden senast i juni 2025.
- Miljö- och klimatnämnden bordlägger ärendet om förvaltningens återrapportering på uppdraget 2025-06-17 § 112. Nämnden återremitterar ärendet till miljöförvaltningen för att ta fram en modell på servicegaranti för serveringstillstånd av alkohol, som innefattar en specificerad maximal tidsfrist för handläggningen av ansökan samt ekonomisk kompensation till verksamhetsutövare vid överskriden tidsfrist, exempelvis i form av att handläggningsavgiften sänks för drabbad verksamhetsutövare. Modellen ska redovisas senast i november 2025. Uppdraget återredovisades från miljöförvaltningen till nämnden 2025- 11-18.
- Miljö- och klimatnämnden godkänner återrapporteringen av kommunfullmäktiges uppdrag 2022-12-08 § 29 till nämnden om att implementera en e-tjänst som möjliggör effektivisering av tillståndshandläggningen genom automatisering, i syfte att korta handläggningstiderna, minska kostnaderna samt göra ansökningsprocessen enklare för företagarna, enligt tjänsteutlåtandet.
- Miljö- och klimatnämnden skickar tjänsteutlåtandet till kommunfullmäktige som avrapportering av kommunfullmäktiges uppdrag 2022-12-08 § 29 till nämnden om att implementera en e-tjänst som möjliggör effektivisering av tillståndshandläggningen genom automatisering, i syfte att korta handläggningstiderna, minska kostnaderna samt göra ansökningsprocessen enklare för företagarna, och föreslår kommunfullmäktige att förklara uppdraget fullgjort.
- Miljö- och klimatnämnden återremitterar återrapporteringen av kommunfullmäktiges uppdrag 2022-12-08 § 29 till nämnden om att effektivisera handläggningstiden inom tillståndsenheten genom att drastiskt minska antalet kompletteringar kopplade till tillståndshandläggningen och ger förvaltningen i uppdrag att undersöka om det finns förbättringsområden avseende tolkningen av regelverk och lagstiftning (kopplat till tillstånd inom alkohol- och tobaksområdet) som kan bidra till att minska kompletteringsbrevens och korta handläggningstiden. Nämnden bedömer att uppdraget att ”drastiskt minska antalet kompletteringar kopplade till tillståndshandläggningen” inte är fullgjort.
- Kommunfullmäktige förklarade uppdraget om e-tjänster fullgjort 2025-05-22 § 285.
- Miljö- och klimatnämnden har rapporterat uppdraget om att effektivisera handläggningstiden som ”pågående med avvikelser” i augustirapporten 2025. Nämnden planerar att ta upp ärendet igen kvartal 4 2025.
- Miljö- och klimatnämnden godkänner 2025-04-22 § 78 förslag till taxa för prövning och tillsyn enligt alkohollagen, lagen om tobak och liknande produkter, samt lagen om tobaksfria nikotinprodukter.
- Miljö- och klimatnämnden hemställer att kommunfullmäktige fastställer miljö- och klimatnämndens taxa för prövning och tillsyn enligt alkohollagen, lagen om tobak och liknande produkter, samt lagen om tobaksfria nikotinprodukter i enlighet med tjänsteutlåtandets bilaga 1 att gälla från och med den 1 januari 2026.
- Miljö och klimatnämnden hemställer att kommunfullmäktige upphäver Förslag till nya avgifter med anledning av ny alkohollag (2010:1622), beslutad i kommunfullmäktige den 12 maj 2011 § 6, samt Avgiftsjustering för tillståndsärenden enligt alkohollagen, beslutad i kommunfullmäktige den 6 februari 2014 § 17, från den 1 januari 2026.

- Miljö- och klimatnämnden hemställer att kommunfullmäktige upphäver avgifter för tillstånd och tillsyn enligt Lag om tobak och liknande produkter (2018:2088), beslutad i kommunfullmäktige den 23 maj 2019, § 27, från 1 januari 2026.
- Miljö- och klimatnämnden hemställer att kommunfullmäktige upphäver från den 1 januari 2026 taxa för miljö- och klimatnämndens verksamhet enligt lag om tobaksfria nikotinprodukter, beslutad i kommunfullmäktige den 8 december 2022 § 29.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Om förslagen i motionen ska rymmas inom befintlig budgetram för miljö- och klimatnämnden bedömer förvaltningen att en ny taxekonstruktion behöver tas fram som täcker förvaltningens kostnader på minimum samma nivå som idag. Förslagen i motionen skulle kunna få en viss ekonomisk påverkan på företagen genom minskade kostnader för tillsynen av tillstånd. I gengäld kommer kostnaderna för prövningen att öka och den totala effekten för företagen är därmed svårbedömd.

Miljö- och klimatnämnden poängterar att ansökningsavgiften är en engångssumma medan tillsynsavgifterna är en återkommande kostnad för företagen.

Bedömning ur ekologisk dimension

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter på ärendet utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Det är en socialt ansvarsfull uppgift att få servera alkoholdrycker. En förändrad lagstiftning och de ändringar i gällande förordning och vägledning som krävs för att genomföra delar av motionens förslag skulle kunna få en påverkan på konsumtionen i samhället.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

Bilagor

1. Motionen
2. Kommunstyrelsen protokollsutdrag 2024-05-15 § 458
3. Miljö- och klimatnämndens handlingar 2024-12-17 § § 220
4. Miljö- och klimatnämndens handlingar 2023-12-19 § 240

Handling 2023 nr 152

Motion av Sarah Ullmark (M) om snabbare och enklare handläggning av serveringstillstånd samt översyn av tillsynsavgifter

Göteborgs Stad har för närvarande en modell för tillsynsavgifter för serveringstillstånd som är baserad på både en fast årlig avgift och en omsättningsbaserad avgift. Denna modell, som fokuserar på kassaflödet i stället för att bedöma restaurangägarnas efterlevnad av regler och bestämmelser, kan anses vara orättvis. Den straffar skötsamma krögare med framgångsrika verksamheter genom att de tvingas betala högre avgifter baserat på deras högre omsättning, medan de med lägre omsättning betalar mindre, även om de kan behöva mer tillsyn. Detta system liknar i praktiken en kommunal restaurangskatt, vilket inte bör vara fallet i Göteborg.

Avgifter för alkoholhandläggning – tillstånd och tillsyn – tas ut i enlighet med 8 kap. 10 alkohollagen och avgifterna ska baseras på självkostnad. Det är därför märkligt att principen tolkats som att det ska vara självkostnad på samhällsnivå, alltså att den totala kostnaden för all tillsyn ska täckas av de totala intäkterna, i stället för självkostnad per tillståndshavare där man betalar för tillsynen man får.

Därutöver har Göteborgs Stad en längre handläggningstid för serveringstillstånd än normalt, vilket nu uppgår till fyra månader i stället för de vanliga två månaderna. På Göteborgs Stads hemsida meddelas det att anledningen till denna förlängda handläggningstid är det stora antalet ansökningar kombinerat med bristen på tillräckligt antal handläggare inom tillståndsenheten. Denna försening i processen påverkar företag inom besöksnäringen och kan potentiellt leda till färre skapade arbetstillfällen på sikt. Dessutom medför den ökade byråkratin högre kostnader för Göteborgs Stad och dess skattebetalare.

Göteborgs Stad har en mer komplicerad handläggnings- och tillsynsprocess jämfört med andra svenska kommuner därför finns det utrymme för att förenkla och påskynda. Samtidigt har Göteborgs Stad en skyldighet att säkerställa att serveringen sker i enlighet med lagar och regler, och tillsynen är en del av det brottsförebyggande arbetet. En modell som utgår från att ansökningar bör godkännas och sedan följas upp med regelbundna inspektioner av verksamheten skulle kunna garantera efterlevnad av föreskrifterna.

Det finns ett behov av att omstrukturera systemet för tillsynsavgifterna för serveringstillstånd i Göteborg för att göra det mer rättvist och riktat mot efterlevnad i stället för att vara baserat på omsättning. En platt grundavgift kan inkludera inre tillsyn, förebyggande tillsyn och rådgivning.

Därtill kan en rörlig avgift baserad på handläggningstid och timtaxa införas, och vid behov kan en löpande timavgift tas ut för fördjupad tillsyn.

I dag finns även ett antal restauranggator med uteserveringar där besökaren upplever det som ett område, men alkoholtillstånden medger inte att man kan gå med alkohol mellan restaurangerna. Detta behöver vara möjligt både för att förenkla för krögarna men också för att det blir trevligare för göteborgarna vi således behöver förändra tillståndsmodellen så att det är möjligt.

Förslag till beslut i kommunfullmäktige:

1. Miljö- och klimatnämnden får i uppdrag att skyndsamt ta fram ett förslag som genom digitalisering förenklar och snabbar upp handläggningen av serveringstillstånd med mål att Göteborg ska ha det snabbaste och enklaste handläggningsförfarandet i Sverige.
2. Miljö- och klimatnämnden får i uppdrag att ta fram ett förslag med en maximal handläggningstid och innehållande regler om vite.
3. Miljö- och klimatnämnden får i uppdrag säkerställa att det förenklade handläggningsförfarandet ryms inom den befintliga ekonomiska ramen.
4. Miljö- och klimatnämnden får i uppdrag att göra om tillsynsavgifterna för serveringstillstånd till en modell som grundar sig på en platt grundavgift, en tillsynsavgift med maxtaxa och löpande timavgift för fördjupad tillsyn samt där ansökningsavgifterna för serveringstillstånd styrs av tidsåtgången för handläggningen.
5. Miljö- och klimatnämnden får i uppdrag att ta fram en tillståndsmodell som gör det möjligt att få tillstånd för ett avgränsat område som innehåller flera restauranger.

Sarah Ullmark (M)

§ 458 Ärendenummer SLK-2023-00728

Motion av Sarah Ullmark (M) om snabbare och enklare handläggning av serveringstillstånd samt översyn av tillsynsavgifter

Beslut

Enligt återremissyrkande från MP, S och V:

Motionen återremitteras till miljö- och klimatnämnden för att komplettera befintligt underlag och befintliga utlåtanden med fördelar samt risker med att implementera en tillståndsmo- dell för ett avgränsat område som innehåller flera restauranger, utifrån perspektiven ekonomi, folkhälsa, trygghet och brottslighet. I återremissen ska miljö- och klimatnämnden inhämta Polismyndighetens synpunkter.

Tidigare behandling

Bordlagt den 6 mars 2024, § 194, den 20 mars 2024, § 245, den 10 april 2024, § 311, den 24 april 2024, § 365 och den 8 maj 2024, § 412.

Handlingar

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande den 22 januari 2024.

Yrkande från M, D, L och KD den 5 april 2024.

Återremissyrkande från MP, S och V den 18 april 2024.

Yrkanden

Karin Pleijel (MP) yrkar att ärendet ska återremitteras enligt yrkande från MP, S och V den 18 april 2024 och avslag på yrkande från M, D, L och KD den 5 april 2024.

Axel Josefson (M) yrkar att ärendet ska avgöras vid dagens sammanträde och bifall till yrkande från M, D, L och KD den 5 april 2024.

Jörgen Fogelklou (SD) yrkar att ärendet ska avgöras vid dagens sammanträde.

Propositionsordning

Ordföranden Jonas Attenius (S) ställer propositioner på dels ärendets återremiss och dels ärendets avgörande idag och finner att kommunstyrelsen beslutat återremittera ärendet.

Omröstning begärs.

Protokollsutdrag

Sammanträdesdatum: 2024-05-15

Omröstning

Godkänd voteringsproposition: "Ja för ärendets återremiss och Nej för ärendets avgörande idag."

Daniel Bernmar (V), Viktoria Tryggvadottir Rolka (S), Blerta Hoti (S), Jenny Broman (V), Karin Pleijel (MP), tjänstgörande ersättaren Johannes Hulter (S) och ordföranden Jonas Attenius (S) röstar Ja (7).

Axel Josefson (M), Hampus Magnusson (M), Martin Wannholt (D), Jörgen Fogelklou (SD), Elisabet Lann (KD) och tjänstgörande ersättaren Anneli Rhedin (M) röstar Nej (6).

Protokollsanteckning

Emmyly Bönfors (C) antecknar följande till protokollet: Det är anmärkningsvärt hur det rödgröna styret väljer att bryta mot Kommunstyrelsens arbetsordning kring hur motioner ska beredas. Det korrekta hade varit att låta Kommunfullmäktige ta ställning i ärendet och i så fall yrka återremiss i Kommunfullmäktige istället. Dessutom är detta en fråga där vi redan har tillräckligt med information vilket gör det än mer tydligt att minoritetsstyret försöker hitta ett sätt att förhålla frågan.

Reservationer

Axel Josefson (M), Hampus Magnusson (M), Martin Wannholt (D) och Elisabet Lann (KD) reserverar sig mot beslutet enligt följande: Vi reserverar oss mot beslutet att avgöra motionen i kommunstyrelsen. I den gemensamma arbetsordningen för beredning av motioner i kommunfullmäktige, som samtliga partier ställt sig bakom, framgår att "Det är som huvudregel majoriteten i kommunfullmäktige som avgör hur ett ärende ska beredas och när ett ärende är färdigberett". Motioner som är inskickade till kommunfullmäktige ska beredas av kommunfullmäktige, oaktat förslaget till beslut. Det är oroväckande att vänsterstyret frångår arbetsordningar som samtliga partier är överens om för att flytta makten från kommunfullmäktige till kommunstyrelsen.

Jörgen Fogelklou (SD) reserverar sig mot beslutet.

Protokollsutdrag skickas till

Miljö- och klimatnämnden – Återremiss

§ 220 Dnr MKN-2023-17559

Komplettering av yttrande till kommunstyrelsen efter återremittering av motion av Sarah Ullmark (M) om snabbare och enklare handläggning av serveringstillstånd samt översyn av tillsynsavgifter, SLK-2023-00728

Beslut

1. Miljö- och klimatnämnden ger förvaltningen i uppdrag att ta fram förslag till hur gällande lagstiftning kan tillämpas för att möjliggöra gemensamma serveringsområden som inkluderar flera restauranger.
2. Miljö- och klimatnämnden ger förvaltningen i uppdrag att definiera hur man kan arbeta med att avgränsa ett område för att möjliggöra gemensamma serveringstillstånd för restaurang- och servicebranschen.
3. Miljö- och klimatnämnden ger förvaltningen i uppdrag att undersöka hur andra kommuner har givit gemensamma serveringstillstånd.
4. Miljö- och klimatnämnden ger förvaltningen i uppdrag att i samverkan med berörda aktörer förenkla digital ansökan om ett gemensamt alkoholtillstånd.
5. Miljö- och klimatnämnden avstyrker den del av motionen som benämns som punkt 5, i övrigt anses motionen vara besvarad.
6. Miljö- och klimatnämnden skickar över miljöförvaltningens tjänsteutlåtande som ett komplement till nämndens yttrande 2023-12-19 § 240, till kommunstyrelsen.

Tidigare behandling

Miljö- och klimatnämnden beslutade den 19 december 2023 § 240 att anse motionen besvarad och skickade förvaltningens tjänsteutlåtande, daterat 2023-11-10, som eget yttrande till kommunstyrelsen.

Information

Emil Holmsten informerar om ärendet.

Handlingar

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2024-12-06 med bilagor

Yrkande från M, L, D och KD daterat 2024-12-16

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2024-12-17

Yrkanden

Tomas Holst (D) yrkar bifall till yrkandet från M, L, D och KD och avslag på miljöförvaltningens förslag.

Maria Granath (C) med instämmande av SD yrkar bifall till beslutsförslag 1–4 i yrkandet från M, L, D och KD.

Klara Holmin (MP) med instämmande av S yrkar bifall till miljöförvaltningens förslag och avslag på yrkandet från M, L, D och KD.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition på avslag på beslutsförslag 1–4 i yrkandet från M, L, D och KD mot bifall till beslutsförslag 1–4 i yrkandet från M, L, D och KD och finner att nämnden avslår beslutsförslag 1–4 i yrkandet från M, L, D och KD.

Omröstning begärs.

Omröstning

Godkänd omröstningsordning är: ”Ja” för avslag på beslutsförslag 1–4 i yrkandet från M, L, D och KD, ”Nej” för bifall till beslutsförslag 1–4 i yrkandet från M, L, D och KD.

Följande röstar ja (5): Hanan Baalbaki (S), Sofia Blommenhag (V), Conny Källström (S), Grith Fjeldmose (V) och Klara Holmin (MP).

Följande röstar nej (6): Andreas Nilsson (M), Kristian Peders (KD), Tomas Holst (D), Tony Liljendahl (SD), Jonathan Ahlström (L) och Maria Granath (C).

Miljö- och klimatnämnden beslutar med 6 röster mot 5 att bifalla beslutsförslag 1–4 i yrkandet från M, L, D och KD.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition på bifall till miljöförvaltningens förslag mot bifall till beslutsförslag 5 i yrkandet från M, L, D och KD och finner att nämnden bifaller miljöförvaltningens förslag.

Handlingar skickas till

Kommunstyrelsen

Utdrag ur protokoll
Sammanträdesdatum: 2024-12-17

Dag för justering

2024-12-20

Vid protokollet

Sekreterare

Sara Alander

Ordförande

Klara Holmin (MP)

Justerande

Tomas Holst (D)

Justering av protokollet har tillkännagivits genom anslag på kommunens anslagstavla 2024-12-20.

Yrkande
2024-12-16

M, D, L, KD

Nr 22, SLK-2023-00728

Yrkande angående – Komplettering av yttrande till kommunstyrelsen efter återremittering av motion av Sarah Ullmark (M) om snabbare och enklare handläggning av serveringstillstånd samt översyn av tillsynsavgifter, SLK-2023-00728

Förslag till beslut

I Miljö- och klimatnämnden:

1. Miljö- och klimatnämnden får i uppdrag att ta fram förslag till hur gällande lagstiftning kan tillämpas för att möjliggöra gemensamma serveringsområden som inkluderar flera restauranger.
2. Miljö- och klimatnämnden får i uppdrag att definiera hur man kan arbeta med att avgränsa ett område för att möjliggöra gemensamma serveringstillstånd för restaurang- och servicebranschen.
3. Miljö- och klimatnämnden får i uppdrag att undersöka hur andra kommuner har givit gemensamma serveringstillstånd.
4. Miljö- och klimatnämnden i samverkan med berörda aktörer får i uppdrag att förenkla digital ansökan om ett gemensamt alkoholtillstånd.
5. I övrigt bifalla motionen.

Yrkandet

Miljö- och klimatnämnden har av kommunstyrelsen fått i uppdrag att komplettera befintligt underlag och befintliga utlåtanden avseende den del av motion från Sarah Ullmark (M) som benämns som punkt fem. Punkt fem behandlar fördelar samt risker med att implementera en tillståndsmo- dell för ett avgränsat område som innehåller flera restauranger, utifrån perspektiven ekonomi, folkhälsa, trygghet och brottslighet. Nämnden ska inhämta synpunkter från Polismyndigheten.

I debatten kring gemensamma serveringstillstånd har Folkhälsomyndighetens (FHM) riktlinjer ofta framhållits som hinder för utveckling av nya modeller för serveringstillstånd. Det är dock viktigt att klargöra att FHM:s riktlinjer inte är bindande lag utan endast vägledande dokument. De är avsedda att stötta kommuner och andra aktörer i deras tillämpning av alkohollagen, men ska inte betraktas som lag i sig.

Alkohollagen (2010:1622) ger redan idag utrymme för gemensamma serveringsområden, under förutsättning att vissa grundkrav uppfylls. Enligt 8 kap. 14 § alkohollagen kan flera tillståndshavare ansöka om att använda ett gemensamt serveringsutrymme, både inomhus och utomhus. Detta öppnar för innovativa lösningar som exempelvis mattorg, saluhallar eller till och med gemensamma uteserveringar, där flera verksamheter delar ansvar för serveringen inom ett definierat område.

Problemet ligger delvis i en restriktiv tolkning av lagstiftningen, där FHM:s riktlinjer ibland uppfattas som ett hinder för flexibilitet. Riktlinjerna framhåller bland annat att varje tillståndshavare måste ha ett eget serveringstillstånd för sin avgränsade del av ytan och ansvar för ordning och nykterhet. Även om dessa krav är rimliga för att säkerställa en ansvarsfull alkoholserving, får de inte användas för att begränsa möjligheten till samarbete mellan verksamheter inom ett gemensamt område.

Göteborg har redan börjat tillämpa gemensamma serveringstillstånd, exempelvis Kville Saluhall. Det kan dock uppfattas av svaret från förvaltningen som att de inte vill fortsätta arbeta med gemensamma serveringstillstånd om det inte är tillfälligt. Det finns andra kommuner i Sverige som arbetar med gemensamma tillstånd, exempelvis Stockholm, Lund, Uppsala och Malmö. Göteborg bör vara en stad som leder arbetet med frihetsreformer för att öka stadsglädje och skapa förutsättningar för näringslivet i staden. Genom att undersöka andra städers goda exempel har Miljö- och klimatförvaltningen en möjlighet att kunna tolka lagen likt andra kommuner gör.

Det är därför angeläget att betona att alkohollagen ger utrymme för kommuner att bevilja tillstånd för gemensamma serveringsområden, under förutsättning att de grundläggande kraven på säkerhet och ansvar uppfylls. Här ligger ansvaret på tillståndsmyndigheterna att tolka lagen med en mer progressiv och lösningsorienterad inställning.

För att främja lokalt näringsliv och skapa attraktiva serveringsmiljöer bör kommuner tillsammans med tillståndshavare och andra intressenter utforska hur alkohollagens möjligheter kan tillämpas i praktiken. Detta kan innebära att utveckla gemensamma uteserveringar eller andra kreativa lösningar som bidrar till stadens trivsel och ekonomiska tillväxt, utan att tumma på tryggheten eller folkhälsan.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-12-06

Diarienummer 2023-17559

Handläggare

Emil Holmsten

Telefon: 031-367 91 07

E-post: emil.holmsten@miljo.goteborg.se

Komplettering av yttrande till kommunstyrelsen efter återremittering av motion av Sarah Ullmark (M) om snabbare och enklare handläggning av serveringstillstånd samt översyn av tillsynsavgifter, SLK-2023-00728

Förslag till beslut

1. Miljö- och klimatnämnden avstyrker den del av motionen som benämns som punkt 5, i övrigt anses motionen besvarad.
2. Miljö- och klimatnämnden skickar över miljöförvaltningens tjänsteutlåtande som ett komplement till nämndens yttrande 2023-12-19 § 240, till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Miljö- och klimatnämnden har av kommunstyrelsen fått i uppdrag att komplettera befintligt underlag och befintliga utlåtanden avseende den del av motion från Sarah Ullmark (M) som benämns som punkt fem. Punkt fem behandlar fördelar samt risker med att implementera en tillståndsmodell för ett avgränsat område som innehåller flera restauranger, utifrån perspektiven ekonomi, folkhälsa, trygghet och brottslighet. Nämnden ska inhämta synpunkter från Polismyndigheten.

Förvaltningens bedömning är att det uppdrag som motionen anger, att ta fram en tillståndsmodell som gör det möjligt att få tillstånd för ett avgränsat område som innehåller flera restauranger, redan är till viss del legalt möjligt utifrån gällande lagstiftning, 8 kap. 14 § alkohollagen. Detta under förutsättning att det avgränsade området är inom samma lokal. I prop. 2009/10:125 s.101ff exemplifieras detta med ett mattorg i ett köpcentrum. Däremot är det förvaltningens bedömning att den gemensamma serveringsytan inte kan avse flera serveringslokaler. Ett scenario där två eller flera restauranger som har sina egna serveringslokaler går samman och ansöker om ett gemensamt serveringsutrymme som skulle avse samtligas restauranglokaler och uteserveringar är därmed inte möjligt utifrån den nuvarande lagstiftningen.

Mot bakgrund av vad som presenterats i detta tjänsteutlåtande är det förvaltningens bedömning att motionen ska avslås i den del som avser att implementera en tillståndsmodell för ett avgränsat område som innehåller flera restauranger, utifrån perspektiven ekonomi, folkhälsa, trygghet och brottslighet. Detta eftersom en sådan tillståndsmodell skulle strida mot alkohollagen.

Bedömning ur ekonomisk dimension

För företagarna i Göteborgs Stad medför det en kostnad att ansöka om ett serveringstillstånd. Ärendet behandlar frågan om ett gemensamt serveringstillstånd, vilket innebär att de företag som söker redan idag har ett gällande serveringstillstånd alternativt ansöker om ett sådant i samband med sin ansökan om ett gemensamt serveringstillstånd.

En viss ekonomisk påverkan på företagen kommer det att bli genom en engångskostnad för ansökningsavgiften samt för den årliga tillsynsavgiften.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Förvaltningens bedömning ur social dimension utgår från att det är en socialt ansvarsfull uppgift att få servera alkoholdrycker. Utöver det har förvaltningen inte funnit några särskilda aspekter utifrån denna dimension.

Bilagor

1. [Länk till kommunstyrelsens handling 2024-05-15 om Motion av Sarah Ullmark \(M\) om snabbare och enklare handläggning av serveringstillstånd samt översyn av tillsynsavgifter \(goteborg.se\)](#)
2. Protokollsutdrag från kommunstyrelsens sammanträde 2024-05-15 § 458
3. Synpunkter från Polismyndigheten

Ärendet

Kommunstyrelsen har återremitterat motion av Sarah Ullmark (M) om snabbare och enklare handläggning av serveringstillstånd samt översyn av tillsynsavgifter till miljö- och klimatnämnden. Detta för att komplettera befintligt underlag och befintliga utlåtanden med fördelar samt risker med att implementera en tillståndsmodell för ett avgränsat område som innehåller flera restauranger, utifrån perspektiven ekonomi, folkhälsa, trygghet och brottslighet. I återremissen ska miljö- och klimatnämnden inhämta Polismyndighetens synpunkter.

Beskrivning av ärendet

I detta tjänsteutlåtande behandlas den del av motionen som återremitterats till nämnden och som avser att en tillståndsmodell ska tas fram för att besökare på restauranger med uteserveringar som ligger i anslutning till varandra ska kunna gå med alkohol mellan restaurangerna. I motionen har motionären skrivit att det i dag finns ett antal restauranggator med uteserveringar där besökaren upplever det som ett område, men alkoholtillstånden medger inte att man kan gå med alkohol mellan restaurangerna. Detta behöver vara möjligt både för att förenkla för krögarna och för att det blir trevligare för göteborgarna. Motionären menar att den nuvarande tillståndsmodellen behöver förändras så att det är möjligt.

I motionen var uppdraget formulerat på följande sätt: ”Ta fram en tillståndsmodell som gör det möjligt att få tillstånd för ett avgränsat område som innehåller flera restauranger.”

Efter att miljö- och klimatnämnden bordlade ärendet vid sammanträdet den 21 november 2023 § 206 beslutade nämnden den 19 december 2023 § 240 följande:

1. Miljö- och klimatnämnden beslutar att anse motionen besvarad.
2. Miljö- och klimatnämnden skickar över miljöförvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande över motion av Sara Ullmark (M) om snabbare och enklare handläggning av serveringstillstånd samt översyn av tillsynsavgifter, till kommunstyrelsen.

I förvaltningens tidigare tjänsteutlåtande, daterat 2023-11-10, framgick följande:

”Av Folkhälsomyndighetens vägledning, gällande utnyttjande av ett gemensamt serveringsområde, framgår bland annat att alla inblandade måste ha ett eget serveringstillstånd och därmed dispositionsrätt till sin avgränsade del av ytan samt att kommunen, vid prövningen av serveringstillstånd vid gemensamt serveringsutrymme, måste fastställa vilken grundyta som respektive verksamhetsutövare söker eget serveringstillstånd för. Därefter kan kommunen pröva förutsättningarna för ett gemensamt serveringsutrymme. Om flera verksamhetsutövare permanent delar yta på ett mattorg, och enbart en restaurang ansöker om serveringstillstånd får den söka tillstånd för en egen avgränsad del av mattorget. Verksamhetsutövaren med serveringstillstånd disponerar och ansvarar sedan för sin avgränsade serveringsyta.

Mot bakgrund av ovan så kan man redan idag få ett tillstånd för en avgränsad del av en gemensam yta men det är inte möjligt att utifrån gällande lagstiftning och vägledning möjliggöra för gäster på en restaurang att ta med sig alkohol till annan del av den gemensamma ytan än den som aktuell restaurang har serveringstillstånd och dispositionsrätt för. För att detta ska vara möjligt krävs en lagändring.”

Efter att ärendet lämnades över till kommunstyrelsen har det tagits upp och bordlagts den 6 mars 2024 § 194, den 20 mars 2024 § 245, den 10 april 2024 § 311, den 24 april 2024 § 365 och den 8 maj 2024 § 412. Vid sammanträdet den 15 maj § 458, beslutade kommunstyrelsen följande:

”Enligt återremissyrkande från MP, S och V:

Motionen återremitteras till miljö- och klimatnämnden för att komplettera befintligt underlag och befintliga utlåtanden med fördelar samt risker med att implementera en tillståndsmo­dell för ett avgränsat område som innehåller flera restauranger, utifrån perspektiven ekonomi, folkhälsa, trygghet och brottslighet.

I återremissen ska miljö- och klimatnämnden inhämta Polismyndighetens synpunkter.”

Förvaltningens bedömning

Vad säger alkohollagen?

Vad som är aktuellt för ärendet är det som i alkohollagen benämns som gemensamt serveringsutrymme (regleras i 8 kap. 14 § alkohollagen), bestämmelserna om en gäst inte tillåts lämna ett serveringsställe med alkoholdrycker (regleras i 8 kap. 23 § alkohollagen) samt bestämmelserna om en gäst på ett serveringsställe enbart får dricka alkoholdrycker som serverats i enlighet med tillståndet (regleras i 8 kap. 24 § alkohollagen).

Gemensamt serveringsutrymme är ett utrymme för servering som delas av flera tillståndshavare. Det gemensamma serveringsutrymmet kan vara såväl inomhus som utomhus. I 8 kap. 14 § alkohollagen står följande:

”Serveringstillstånd ska omfatta ett visst avgränsat utrymme som disponeras av tillståndshavaren.

Särskilt tillstånd kan dock meddelas för flera tillståndshavare att utnyttja ett gemensamt serveringsutrymme. Om så har skett ska varje tillståndshavare svara för ordning och nykterhet inom serveringsutrymmet samt för att vad som i övrigt gäller enligt denna lag iakttas under den tid han eller hon bedriver servering där.”

Paragrafen reglerar först att en tillståndshavare måste ha dispositionsrätt för det utrymme som serveringstillståndet avser. För en restauranglokal erhålls detta genom att restauratören innehar exempelvis ett hyreskontrakt som visar att denne har rätt att vara i lokalen och bedriva restaurangverksamhet i densamma. För en uteservering behöver restauratören visa att denne har rätt att ta marken som uteserveringen står på i anspråk exempelvis genom att visa att Polismyndigheten utfärdat ett tillståndsbevis.

Den del av 8 kap. 14 § alkohollagen som avser gemensamt serveringsutrymme fanns inte i den tidigare lagstiftningen (Alkohollag 1994:1738), utan infördes i samband med den nuvarande alkohollagen trädde i kraft den 1 januari 2011. I förarbetena till den nuvarande lagstiftningen¹ förs ett resonemang om varför det behövs ett förtydligande i alkohollagen.

Serveringstillstånd ska enligt nuvarande bestämmelser avse viss lokal eller annat avgränsat utrymme. Med lokal menas utrymme inomhus. Med annat avgränsat utrymme avses del av serveringsställe som är beläget utomhus och där alkohols­ervering

¹ prop. 2009/10:125 s.101ff

förekommer, det vill säga i vanligt tal utesservering. Behov av gemensamt serveringsutrymme uppkommer framför allt i samband med festivaler och andra tillfälliga arrangemang, där flera restauranger deltar. Även andra fall kan tänkas då det kan vara motiverat att flera restauranger använder ett gemensamt utrymme, som till exempel mattorg (s.k. food courts) i köpcentra.

Det har konstaterats att det funnits en diskrepans mellan FHI:s uppfattning och regeringens uttalande i prop. 2000/01:97 avseende gemensamma serveringsutrymmen. Även bland kommunerna råder olika uppfattningar. Ett förtydligande i lagen av tillåtligheten av gemensamt serveringsutrymme ansågs därför påkallat.

En förutsättning för att erhålla tillstånd att nyttja gemensamt serveringsutrymme ska vara att varje sökande har ett eget serveringstillstånd för sin verksamhet. Flera tillståndshavare kan sedan gemensamt ansöka om att få nyttja ett gemensamt serveringsutrymme. Med tanke på de komplikationer som ett gemensamt serveringsutrymme kan medföra bör tillstånd till detta föregås av särskilt noggrann prövning. Det är sålunda viktigt att lokalen eller platsen som helhet är överblickbar och att tillståndsmyndigheten uppställer sådana villkor att förutsebara problem i möjligaste mån undviks. Invändningarna mot en sådan möjlighet gäller främst svårigheter att utreda ansvarsfrågan vid ordningsstörningar av olika slag. Huvudprincipen bör vara att varje tillståndshavare ansvarar för ordningen för sin servering varvid vanliga regler gäller och att det så långt det är möjligt bör utredas vilken tillståndshavare som bär ansvaret för en eventuell överträdelse av alkohollagens regler. Om detta misslyckas är det dock varken rimligt eller rättssäkert att utdela någon form av sanktion till samtliga tillståndshavare.

I lagen bör således föreskrivas att tillståndshavare ska kunna ges tillstånd till servering på gemensamt serveringsutrymme. Vid ordningsstörningar avseende ordning och nykterhet, där det inte går att fastställa någon ansvarig bland tillståndshavarna är det gemensamma tillståndet som kan komma att återkallas.

Att en gäst inte får lämna ett serveringsställe med en alkoholdryck (folköl är undantagen) framgår av 8 kap. 23 § alkohollagen där det står:

”Från ett serveringsställe med serveringstillstånd får inte någon medföra spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat som har serverats i lokalen. Detta gäller inte hotellrum med minibar.”

Med denna bestämmelse framgår att en gäst inte får lämna serveringsstället med den alkoholdryck som gästen blivit serverad på serveringsstället. Denna paragraf förhindrar därmed gäster att lämna en restaurang med den serverade alkoholdrycken och gå vidare till exempelvis en annan restaurang,

Att en gäst inte tillåts inta alkoholdrycker på ett serveringsställe än sådana som serverats i enlighet med tillståndet framgår av 8 kap. 24 § alkohollagen. Av lagtexten framgår följande:

”På ett serveringsställe där serveringstillstånd gäller får inte någon inta eller tillåtas inta andra alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat än sådana som har serverats i enlighet med tillståndet. Detta gäller dock inte på hotellrum.

Inte heller får någon inta eller tillåtas inta alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat på ett serveringsställe där alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande

preparat inte får serveras eller i en lokal som yrkesmässigt upplåts för anordnande av sammankomster i slutna sällskap vid vilka mat eller dryck tillhandahålls av innehavaren eller genom dennes försorg och där servering av alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat inte är tillåten.

Alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat som inte får serveras i en lokal som avses i denna paragraf får inte heller förvaras i lokalen eller tillhörande utrymmen.

Förbuden enligt denna paragraf gäller inte i fråga om folköl.”

Med denna bestämmelse förhindras gäster att gå in på en restaurang med en alkoholdryck som är serverad på någon annan restaurang alternativt att gästen tar med sig alkoholdryck som exempelvis är inköpt på Systembolaget.

Vad som framgår av alkohollagen och dess förarbeten visar att det är möjligt för flera tillståndshavare att få ett serveringstillstånd beviljat för ett gemensamt serveringsutrymme. Det som förvaltningens tidigare tjänsteutlåtande inte klargjorde med det scenario som angavs som exempel var att det kan också vara ett scenario då alla verksamhetsutövare ansöker om varsitt serveringstillstånd och därefter, eller i samband med sina respektive ansökningar, också ansöker om ett gemensamt serveringstillstånd. Varje verksamhet behöver ha ett eget serveringstillstånd i grunden. Därefter kan de verksamhetsutövare som vill gå samman och ansöka om en serveringsyta där samtliga gäster från de olika verksamhetsutövarna kan vara.

Att, som motionären tar upp, restauranger längs med en gata ansöker om ett gemensamt serveringstillstånd finns det inget lagligt hinder för, om den gemensamma serveringsytan avser flera serveringsställen i en och samma serveringslokal. Ett sådant scenario är det som tas upp i förarbetena och benämns som ett mattorg. Så som förarbetena är skrivna är det förvaltningens bedömning att den gemensamma serveringsytan inte kan avse flera serveringslokaler. Det vill säga att flera restauranger längs med en gata ansöker om ett gemensamt serveringstillstånd för såväl en gemensam uteservering som att respektive restaurangs serveringslokal ska inkluderas i ett sådant serveringstillstånd.

Beviljande av gemensamma serveringstillstånd

Gemensamt serveringsutrymme är inte vanligt förekommande i staden. Förvaltningen har under åren utfärdat ett begränsat antal serveringstillstånd som avser gemensamt serveringstillstånd. Oftast har det rört sig om att två restauranger som ligger bredvid varandra har ansökt om ett gemensamt serveringstillstånd för en gemensam uteservering alternativt att två olika bolag ansökt om ett gemensamt serveringstillstånd i samband med ett evenemang. Ett annat exempel på ett gemensamt serveringstillstånd som förvaltningen har utfärdat är i Kville Saluhall. På våning två, där flera olika restauratörer är verksamma, har ett sådant serveringstillstånd utfärdats för dessa restauratörer. Gästerna som besöker saluhallen kan således gå runt på våningsplanet oberoende från vilken restaurang de köpt sin alkoholdryck från. Detta är möjligt i och med att de olika verksamheterna är belägna i en och samma lokal.

Omvärldsbevakning

Förvaltningen har också ställt frågan till Stockholm Stad och Malmö Stad om tillstånd som de utfärdat med stöd av 8 kap. 14 § 2 st. alkohollagen. Förvaltningen har ställt frågan till de andra städerna att ta del av beslut, med tillhörande utredning samt ritning i ärenden

som beslutats om särskilt tillstånd med stöd av 8 kap. 14 § 2 st alkohollagen, det vill säga verksamheter där det finns ett gemensamt serveringsutrymme. Om städerna har många ärenden av denna typ har förvaltningen önskat ta del av ärenden där så många tillståndshavare som möjligt är involverade.

Förvaltningen har fått två ärenden från Stockholm Stad och fem ärenden från Malmö Stad. Vad som framgår av de ärenden som förvaltningen tagit del av från dessa städer är att det framför allt är så kallade mattorg (som även Kville Saluhall kan liknas vid) som även Stockholm och Malmö har beviljat gemensamt serveringstillstånd för.

Polismyndighetens synpunkter

Förvaltningen har i ärendet inhämtat synpunkter från Polismyndigheten.

Polismyndigheten har inkommit med synpunkter från tre av fyra lokalpolisområden som är verksamma i Göteborgs Stad (se bilaga 3). Av svaret framgår svar från lokalpolisområde City; Hisingen samt Nordost. Lokalpolisområde Syd har inte inkommit med några synpunkter.

I huvudsak framgår att de olika lokalpolisområdena betonar att ansvarsfrågan är av vikt vid denna typ av serveringstillstånd.

Förvaltningens bedömning är att Polismyndighetens synpunkt om ansvarsfrågan behandlas och klargörs i förarbetena till nuvarande lagstiftning.

Maria Jacobsson

Angelica Winter

Direktör

Avdelningschef

§ 240 Dnr MKN-2023-17559

Yttrande till kommunstyrelsen över motion av Sarah Ullmark (M) om snabbare och enklare handläggning av serveringstillstånd samt översyn av tillsynsavgifter, SLK 0728/23

Beslut

1. Miljö- och klimatnämnden beslutar att anse motionen besvarad.
2. Miljö- och klimatnämnden skickar över miljöförvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande över motion av Sara Ullmark (M) om snabbare och enklare handläggning av serveringstillstånd samt översyn av tillsynsavgifter, till kommunstyrelsen.

Reservationer

Anna Belfrage (C) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Sarah Ullmark (M), Andreas Nilsson (M), Tomas Holst (D), Gabriella Toftered (L) och Tony Liljendahl (SD) reserverar sig mot beslutet till förmån för yrkandet från Sarah Ullmark (M).

Tidigare behandling

Miljö- och klimatnämnden beslutade den 21 november 2023 § 206 att bordlägga ärendet till sammanträdet den 19 december 2023.

Handlingar

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2023-11-10 med bilaga.

Yrkande från C daterat 2023-12-15.

Yrkanden

Sarah Ullmark (M) med instämmande av Tony Liljendahl (SD) yrkar att miljö- och klimatnämnden ska tillstyrka motionen.

Anna Belfrage (C) yrkar bifall till yrkandet från C.

Karin Pleijel (MP) yrkar att miljö- och klimatnämnden ska anse motionen besvarad.

§ 240 forts.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition på de tre yrkandena och finner att nämnden bifaller yrkandet från Karin Pleijel.

Omröstning begärs.

Ordföranden meddelar att yrkandet från Karin Pleijel är huvudförslag.

Miljö- och klimatnämnden godkänner följande omröstningsordning: Yrkandet från C ställs mot yrkandet från Sarah Ullmark för att utse motförslag till huvudförslaget.

Ordföranden ställer proposition på bifall till yrkandet från C mot yrkandet från Sarah Ullmark och finner att nämnden utser yrkandet från Sarah Ullmark till motförslag.

Omröstning

Godkänd omröstningsordning är: ”Ja” för bifall till yrkandet från Karin Pleijel, ”Nej” för bifall till yrkandet från Sarah Ullmark.

Följande röstar ja (5): Hanan Baalbaki (S), Gunvor Bergkvist (V), Conny Källström (S), Sofia Blommenhag (V) och Karin Pleijel (MP).

Följande röstar nej (5): Sarah Ullmark (M), Andreas Nilsson (M), Tomas Holst (D), Tony Liljendahl (SD) och Gabriella Toftered (L).

Följande avstår från att rösta (1): Anna Belfrage (C).

Miljö- och klimatnämnden beslutar med ordförandens utslagsröst att bifalla yrkandet från Karin Pleijel.

Handlingar skickas till

Kommunstyrelsen

Utdrag ur protokoll
Sammanträdesdatum: 2023-12-22

Dag för justering

2023-12-22

Vid protokollet

Sekreterare

Sara Alander

Ordförande

Karin Pleijel (MP)

Justerande

Tomas Holst (D)

Justering av protokollet har tillkännagivits genom anslag på kommunens anslagstavla 2023-12-22.

Yrkande

Centerpartiet

2023-12-15

Ärende nr 24

Yrkande angående Yttrande till kommunstyrelsen över motion av Sarah Ullmark (M) om snabbare och enklare handläggning av serveringstillstånd samt översyn av tillsynsavgifter, SLK 0728/23

Förslag till beslut

I miljö- och klimatnämnden:

1. Miljö- och klimatnämnden anser beslutssats 1 besvarad med motiveringen att det redan finns pågående kommunfullmäktigeuppdrag som berör detta.
2. Miljö- och klimatnämnden tillstyrker beslutssats 2 med följande justering: Miljö- och klimatnämnden får i uppdrag att ta fram ett förslag med en maximal handläggningstid och innehållande regler om reducerad avgift.
3. Miljö- och klimatnämnden tillstyrker beslutssats 3.
4. Miljö- och klimatnämnden anser beslutssats 4 med motiveringen att det redan finns pågående kommunfullmäktig uppdrag som berör detta.
5. Miljö- och klimatnämnden tillstyrker beslutssats 5 med följande justering: Miljö- och klimatnämnden får i uppdrag att utreda möjligheterna med en tillståndsmo­dell som gör det möjligt att få tillstånd för ett avgränsat område som innehåller flera restauranger genom att studera exempel från andra kommuner.
6. Miljö- och klimatnämnden skickar över brödtexten i detta yrkande som eget yttrande över motion av Sara Ullmark (M) om snabbare och enklare handläggning av serveringstillstånd samt översyn av tillsynsavgifter, till kommunstyrelsen.

Yrkandet

Göteborg behöver en mer effektiv och transparent handläggning för serveringstillstånd. För närvarande finns dock pågående kommunfullmäktigeuppdrag avseende att effektivisera handläggningstiden inom tillståndsenheten genom att bland annat drastiskt minska antalet kompletteringar kopplade till tillståndshandläggningen samt att implementera en e-tjänst som möjliggör effektivisering av tillståndshandläggningen genom automatisering, i syfte att korta handläggningstiderna, minska kostnaderna samt göra ansökningsprocessen enklare för företagarna. Beslutssats 1 och 4 anses därför besvarade. När pågående kommunfullmäktigeuppdrag är slutförda kommer nämnden ta ställning till vilka åtgärder som då behövs, då kan det vara aktuellt att på nytt bedöma delar av innehållet i motionen.

Vad gäller förslaget att ge miljö- och klimatnämnden i uppdrag att ta fram ett förslag med en maximal handläggningstid och innehållande regler om vite, anser nämnden att vite inte

är ändamålsenligt, i stället bör en utredning titta på den modell som exempelvis tillämpas enligt plan- och bygglagen där handläggningstiden kopplas till en reducerad avgift.

Förslaget om uppdrag att säkerställa att det förenklade handlägningsförfarandet ryms inom den befintliga ekonomiska ramen är en rimlig följd av en effektivare handlägningsprocess och bör därför bifallas.

Det finns enligt förvaltningen juridiska hinder att upprätta en tillståndsmodell som tillåter tillstånd inom ett område som innehåller flera restauranger. Uppdraget bör därför justeras till att utreda möjligheterna genom att studera exempel från andra kommuner.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-11-10

Diarienummer 2023-17759

Handläggare

Angelica Winter

Telefon: 031-368 38 33

E-post: angelica.winter@miljo.goteborg.se

Yttrande till kommunstyrelsen över motion av Sarah Ullmark (M) om snabbare och enklare handläggning av serveringstillstånd samt översyn av tillsynsavgifter, SLK 0728/23

Förslag till beslut

1. Miljö- och klimatnämnden tillstyrker/avstyrker motionen
2. Miljö- och klimatnämnden skickar över miljöförvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande över motion av Sara Ullmark (M) om snabbare och enklare handläggning av serveringstillstånd samt översyn av tillsynsavgifter, till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har gett miljö- och klimatnämnden möjlighet att yttra sig över motion om snabbare och enklare handläggning av serveringstillstånd samt översyn av tillsynsavgifter.

Förslaget innebär bland annat att miljö- och klimatnämnden ska effektivisera och förenkla sin handläggning av serveringstillstånd med hjälp av digitalisering. Det förenklade handlägningsförfarandet ska, enligt förslaget, rymmas inom den befintliga ekonomiska ramen. Vidare föreslår motionen att miljö- och klimatnämnden ska ta fram ett förslag som sätter en nivå för maximal handläggningstid och som också innehåller regler om vite. Den föreslår också att det ska tas fram en ny taxemodell med en maxtaxa för tillsynsavgifterna samt möjliggöra, via en ny tillståndsmodell, att tillståndshavare ska kunna få tillstånd för ett avgränsat område som innehåller flera restauranger.

Miljöförvaltningen har ett pågående digitalt utvecklingsarbete där de tekniska förutsättningarna kommer vara klara för leverans före årsskiftet av nya avancerade e-tjänster för serveringstillstånd. Därefter ska dessa implementeras i verksamheten. De nya e-tjänsterna innebär ny teknik för staden och skapar förutsättningar som kommer att innebära förenklingar för verksamhetsutövare. Med detta som bakgrund bedömer förvaltningen att det inte bör påbörjas något ytterligare arbete som syftar till att förenkla för företagen, utöver att fortsätta att genomföra redan planerat digitalt utvecklingsarbete.

Förvaltningen handlägger ärenden med utgångspunkten att det ska ske så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts. Samtidigt är det viktigt att ha med sig att det är en socialt ansvarsfull uppgift att få servera alkoholdrycker. Därför måste sökanden uppfylla vissa krav på lämplighet för att få ett

tillstånd. Hur omfattande utredningsarbete som krävs i det aktuella fallet är beroende av hur mycket utredningsarbete handläggaren behöver göra rörande exempelvis hur verksamheten har finansierats. Den totala handläggningstiden beror också på hur fullständig en ansökan är när den inkommer till förvaltningen. Förvaltningen är dessutom beroende av svar från andra myndigheter som fungerar som remissinstanser och som förvaltningen enligt lagstiftningen ska inhämta uppgifter ifrån. Enligt alkohol-förordningen ska en kommun fatta beslut i ett ärende om serveringstillstånd inom fyra månader från det att en fullständig ansökan har kommit in till kommunen. Om det finns särskilda skäl får utredningen av ett ärende förlängas med högst fyra månader. I dagsläget har lagstiftaren inte valt att koppla någon sanktionsmöjlighet gentemot myndigheten till denna del av förordningen. Således reglerar lagstiftningen redan en maximal nivå på handläggningstiden. Om sanktioner, som till exempel ett vite, ska kopplas till en överträdelse av denna nivå så krävs en ändring i lagstiftningen.

Det är idag möjligt att få ett tillstånd för en avgränsad del av en gemensam yta. Det är dock inte möjligt, utifrån gällande lagstiftning och vägledning, för gäster på en restaurang att ta med sig alkohol till annan del av den gemensamma ytan än den del som aktuell restaurang har serveringstillstånd och dispositionsrätt för. För att detta ska vara möjligt krävs en lagändring.

Det finns inga hinder idag för förvaltningen att ta fram en ny taxekonstruktion för tillsynsavgifterna och ett utredningsarbete pågår redan. Motionens förslag innebär att hela taxekonstruktionen skulle behöva konstrueras om för att det ska vara möjligt att med minimum bibehålla men helst öka den delen av verksamhetens kostnader som idag finansieras av intäkter. Detta eftersom intäkterna från tillsynsavgifterna idag delvis finansierar förvaltningens kostnader för prövningen av tillstånd. Enligt motionens förslag ska vidare ansökningsavgifterna för serveringstillstånd styras av tidsåtgången för handläggningen. Detta är något som förvaltningen också redan tittar på och där vi har kunnat konstatera att avgiften för prövning behöver öka avsevärt för att täcka den tid som faktiskt läggs på prövningen av ett serveringstillstånd. Detta kommer fortsatt vara fallet efter att förvaltningen har genomfört ytterligare effektiviseringar av processerna.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Då förslagen i motionen ska rymmas inom befintlig budgetram bedömer förvaltningen att förslagen i motionen inte kommer att ha någon påverkan på förvaltningens ekonomi. Detta förutsatt att en ny taxekonstruktion tas fram som täcker förvaltningens kostnader på minimum samma nivå som idag. Förslagen i motionen skulle kunna få en viss ekonomisk påverkan på företagen genom minskade kostnader för tillsynen av tillstånd. I gengäld kommer kostnaderna för prövningen att öka och den totala effekten för företagen är därmed svårbedömd. Värt att nämna här är att ansökningsavgiften är en engångssumma medan tillsynsavgifterna är en återkommande kostnad för företagen.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Förvaltningens bedömning ur social dimension utgår från att det är en socialt ansvarsfull uppgift att få servera alkoholdrycker. En förändrad lagstiftning och de ändringar i

gällande förordning och vägledningar som krävs för att genomföra delar av motionens förslag skulle kunna få en påverkan på konsumtionen i samhället.

Bilaga

1. Motion av Sarah Ullmark (M) om snabbare och enklare handläggning av serveringstillstånd samt översyn av tillsynsavgifter, SLK 0728/23 (Handling 2023 nr 152)

Ärendet

Kommunstyrelsen har gett miljö- och klimatnämnden möjlighet att yttra sig över motion om snabbare och enklare handläggning av serveringstillstånd samt översyn av tillsynsavgifter senast 22 december 2023.

Miljöförvaltningen har bedömt förslaget i remissen och tagit fram förslag till yttrande som redovisas i detta tjänsteutlåtande.

Beskrivning av ärendet

Motionen föreslår ett antal åtgärder som miljö- och klimatnämnden ska genomföra för att uppnå en snabbare och enklare handläggning av serveringstillstånd. Vidare föreslår den att förvaltningen ska omstrukturera systemet för tillsynsavgifterna för alkoholtillsynen så att de kan tas ut enligt en självkostnadsprincip istället för som idag där en del av tillsynsavgiften baseras på verksamhetens omsättning. Motionen lyfter även fram ett behov av att förändra hur tillsynsavgifterna för alkoholtillsyn räknas fram och tas ut i syfte att göra dem mer rättvisa och att de bör baseras mera på lagefterlevnad i stället för att, som idag vara baserat i stor del på den omsättning som företaget har.

Motionen föreslår också att en tillståndsmodell ska tas fram för att besökare på restauranger med uteserveringar som ligger i anslutning till varandra ska kunna gå med alkohol mellan restaurangerna.

Av motionen framgår att Göteborg har längre handläggningstider för serveringstillstånd och dessutom en mer komplicerad handläggnings- och tillsynsprocess jämfört med andra svenska kommuner. Motionären skriver också att vi har en ökad byråkrati som innebär högre kostnader för Göteborgs Stad och dess skattebetalare och att det därför finns skäl att förenkla och påskynda handläggningsprocessen.

Motionens förslag

Motionen föreslår att miljö- och klimatnämnden får i uppdrag att:

1. Skyndsamt ta fram ett förslag som genom digitalisering förenklar och snabbar upp handläggningen av serveringstillstånd med mål att Göteborg ska ha det snabbaste och enklaste handläggningsförfarandet i Sverige.
2. Ta fram ett förslag med en maximal handläggningstid och innehållande regler om vite.
3. Säkerställa att det förenklade handläggningsförfarandet ryms inom den befintliga ekonomiska ramen.
4. Göra om tillsynsavgifterna för serveringstillstånd till en modell som grundar sig på en platt grundavgift, en tillsynsavgift med maxtaxa och löpande timavgift för fördjupad tillsyn samt där ansökningsavgifterna för serveringstillstånd styrs av tidsåtgången för handläggningen.
5. Ta fram en tillståndsmodell som gör det möjligt att få tillstånd för ett avgränsat område som innehåller flera restauranger.

Förvaltningens bedömning

Nedan presenteras förvaltningens bedömning under respektive delförslag. Fokus i svaren är på innehåll i nuvarande lagstiftning med förordning och vägledningar, samt på status för pågående utvecklingsarbete.

1. Skyndsamt ta fram ett förslag som genom digitalisering förenklar och snabbar upp handläggningen av serveringstillstånd med mål att Göteborg ska ha det snabbaste och enklaste handlägningsförfarandet i Sverige.

Förvaltningen bedriver idag, i samarbete med andra förvaltningar i staden, ett digitaliseringsarbete inom området. Förvaltningen har under året, enligt uppdrag från kommunfullmäktige, genomfört utveckling med viss automatisering av e-tjänster för tillståndshandläggningen för serveringstillstånd.

Helt konkret har förvaltningen inom ramen för detta arbete, tillsammans med förvaltningen för Intraservice, byggt stommen för företagstjänster som företagarna ska kunna nå via goteborg.se, för miljöförvaltningens räkning. Leverans av e-tjänsterna, det vill säga de tekniska förutsättningarna, väntas vara på plats före årsskiftet. Därefter ska dessa implementeras i verksamheten. De nya e-tjänsterna innebär ny teknik för staden och skapar förutsättningar som kommer att innebära förenklingar för verksamhetsutövare.

Med detta som bakgrund bedömer förvaltningen att det inte bör påbörjas något ytterligare arbete som syftar till att förenkla för företagen, utöver att fortsätta att genomföra redan planerat digitalt utvecklingsarbete.

2. Ta fram ett förslag med en maximal handläggningstid och innehållande regler om vite

Enligt 9 § förvaltningslagen (2017:900) ska ett ärende handläggas så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts. Detta är något som förvaltningen alltid strävar efter att efterleva. Samtidigt är det viktigt att ha med sig att det är en socialt ansvarsfull uppgift att få servera alkoholdrycker, och därför måste den sökande uppfylla vissa krav på lämplighet för att få ett tillstånd (Prop. 1994/95:89, s. 63).

Vid en prövning av ett serveringstillstånd ska myndigheten bedöma lämpligheten hos den som söker ett tillstånd. Prövningen regleras i alkohollagen, AL, (2010:1622). Där framgår bland annat att personen ska vara lämplig med hänsyn till personliga och ekonomiska förhållanden samt omständigheterna i övrigt. Personen ska också visa att verksamheten kommer att drivas i enlighet med de krav som ställs i alkohollagen (8 kap. 12 § AL). Vid en prövning av en sökande som är en juridisk person riktas kraven på lämplighet även mot den eller de fysiska personer som har ett betydande inflytande i rörelsen, så kallade PBI:er. Det kan till exempel vara bolagsdelägare, aktieägare med betydande aktieinnehav, etcetera.

Hur omfattande utredningsarbete som krävs i det aktuella fallet är beroende av hur mycket utredningsarbete handläggaren behöver göra rörande exempelvis hur verksamheten har finansierats. Den totala handläggningstiden beror också på hur fullständig en ansökan är när den inkommer till förvaltningen. Förvaltningen är vidare beroende av svar från andra myndigheter som fungerar som remissinstanser och som förvaltningen ska inhämta uppgifter ifrån. Dessa är exempelvis Polisen, Skatteverket och Socialförvaltningen. Utöver detta genomförs också en bedömning, internt på miljöförvaltningen, på avdelningen för miljötillsyn, enheten för hälsoskydd.

Enligt 5 § alkoholförordningen (2010:1636) ska en kommun fatta beslut i ett ärende om serveringstillstånd inom fyra månader från det att en fullständig ansökan har kommit in till kommunen. Om det finns särskilda skäl får utredningen av ett ärende förlängas med högst fyra månader. Detta innebär i praktiken att förvaltningen har maximalt fyra månader på sig att fatta ett beslut efter att alla handlingar har inkommit till förvaltningen, om inte särskilda skäl föreligger. Således regleras redan maximal handläggningstid i alkoholförordningen. Lagstiftaren har i dagsläget valt att inte koppla någon sanktionsmöjlighet till denna reglering i förordningen. Om en sanktion, som ett vite, ska kopplas till en överträdelse av den nu gällande maximala handläggningstiden krävs således en lagändring.

Av motionen framgår att Göteborgs stad i dagsläget har längre handläggningstider för serveringstillstånd än normalt. Detta är helt korrekt och beror på en jämförelsevis stor personalomsättning i början av året. Nya medarbetare är sedan en tid tillbaka på plats, och handläggningstiderna sjunker igen. Normal handläggningstid för ett alkoholtillstånd är i Göteborg 8-12 veckor, men har under 2023 varit över 16 veckor.

Det framgår också av motionen att Göteborg har en mer komplicerad handläggnings- och tillsynsprocess jämfört med andra svenska kommuner. Miljöförvaltningen utför prövningsprocessen efter de krav som ställs i gällande lagar och förordningar och utifrån gällande krav i förvaltningslagen, som beskrivits längre upp under denna punkt. Som ett exempel på effektivisering kan nämnas att förvaltningen sedan en tid tillbaka inte lägre skickar remisser till Räddningstjänsten gällande brandsäkerhet. Detta är något som den enskilde sökande istället ska försäkra att hen har kunskap om vid ansökningstillfället. Detta har kortat ner tiden för förvaltningens handläggningstid till förmån för den sökande.

Förvaltningen har nedan sammanställt information som finns på några jämförbara kommuners hemsidor gällande serveringstillstånd och där handläggningstider omnämns. I denna jämförelse skiljer sig inte Göteborg från övriga kommuner.

Nedan listas några exempel där förväntade handläggningstider anges på respektive kommuns hemsida. Tiden är angiven från att samtliga handlingar som krävs har inkommit till myndigheten.

Kommun	Handläggningstid från när samtliga handlingar finns hos myndigheten
Helsingborg	cirka två månader
Kungsbacka	maximalt åtta veckor
Luleå	upp till fyra månader
Malmö	normalt sett två till tre månader
Stockholm	cirka tre månader
Uppsala	maximalt åtta veckor
Växjö	tre till fyra månader

Det finns också en publicerad jämförelse mellan handläggningstider i svenska kommuner. Denna har genomförts av Näringslivets regelnämnd NNR under 2020 (*Serveringstillstånd – Tillämpning, avgifter, tillsyn och god myndighetsutövning*¹). Rapporten redogör för hur kommunerna har svarat på NNRs enkät och presenterar förslag på åtgärder som kan förbättra kommunernas service gentemot företagarna. I rapporten redovisas bland annat hur lång handläggningstid kommuner har jämfört med varandra från det att en ansökan är

¹ [Serveringstillstand-2020.pdf \(kommungranskning.se\)](#)

komplett till ett beslut fattats. Av denna framgår att två tredjedelar av kommunerna (173 stycken) hade en handläggningstid på 1-6 veckor för det exempel på ett stadigvarande tillstånd som angetts i enkäten. Av dessa hade 61 kommuner (24 procent) en handläggningstid på 3 veckor eller mindre. En tredjedel av kommunerna (86 stycken) har en handläggningstid på 7-12 veckor. Av dessa har 20 kommuner (8 procent) en handläggningstid på 10 veckor eller mer.

Förvaltningen har inte funnit några andra rapporter gällande handläggningstider där man har mätt tiden från det att ansökan lämnats in, inklusive tiden för inhämtande av kompletteringar, till beslut fattats.

Vite är ett verkställighetsmedel (sanktion) som kan användas för att få någon att följa ett föreläggande eller ett förbud. Vite är ett penningbelopp som ska betalas om ett föreläggande eller förbud inte följs. Vitesföreläggande eller vitesförbud får bara beslutas om mottagaren kan antas ha faktisk eller rättslig möjlighet att följa ett föreläggande eller förbud. Ett vite döms ut i domstol och för att vitet ska dömas ut krävs bland annat att vitesföreläggandet är lagligen grundat och att föreläggandet har överträtts. Lagstiftaren har som nämnts ovan i dagsläget valt att inte koppla någon sanktionsmöjlighet gentemot myndigheten till alkoholförordningen.

Förvaltningen arbetar ständigt med målsättning att göra det enklare för företagen, bland annat genom att digitalisera de inledande delarna av tillståndsprocessen och genom att göra den mera transparent. Vi vet, genom de olika branschmöten som förvaltningen deltar i samt via vår kontinuerliga kundundersökning (insiktsmätningen), att förutsägbarheten och transparensen är viktiga delar för hur företagen upplever myndighetsutövningen. Därunder att kommunikation och bemötande har en stor betydelse för upplevelsen av hur effektivt vi arbetar.

3. Säkerställa att det förenklade handlägningsförfarandet ryms inom den befintliga ekonomiska ramen

Förvaltningen förväntar att den nya e-tjänsten för ansökning om tillstånd att servera alkohol, tillsammans med effektivare interna arbetssätt kommer att förkorta handläggningstiden och därmed göra det billigare att handlägga ett tillståndsärende. Dock viktigt att hålla i minnet att dagens avgifter för ett alkoholtillstånd inte täcker de faktiska kostnaderna och dessa kommer att behöva höjas trots implementeringen av åtgärderna som nämns ovan för att säkerställa att avgiften täcker kommunens kostnader för handläggningen (se vidare nedan under beskrivning av förvaltningens bedömning av motionens punkt 4).

4. Göra om tillsynsavgifterna för serveringstillstånd till en modell som grundar sig på en platt grundavgift, en tillsynsavgift med maxtaxa och löpande timavgift där ansökningsavgifterna för serveringstillstånd styrs av tidsåtgången för handläggningen.

Kommunen har enligt AL och kommunallagen (1991:900) rätt att ta ut avgifter för prövningen av ansökan om serveringstillstånd (ansökningsavgift) och för den löpande tillsynen av restauranger med serveringstillstånd (tillsynsavgift).

Tillsynen består av två delar: en inre och en yttre tillsyn. Den inre tillsynen innebär att förvaltningen gör kontroller hos exempelvis Skatteverket, Kronofogdemyndigheten och Bolagsverket för att kontrollera att tillståndshavaren betalar skatter och andra avgifter, och att hen lämnar in årsredovisning i tid och utan anmärkning. Syftet är att

kontrollera att tillståndshavaren är lämplig även efter att ett tillstånd har meddelats. Det vill säga att personen ska under hela tiden hen innehar ett serveringstillstånd vara lämplig exempelvis ur personliga och ekonomiska förhållanden. Verksamheten har vidare ett ansvar för att anmäla ändringar av ägarförhållanden eller ledamöter i styrelsen. När detta sker görs kontroller av dessa personer.

Den yttre tillsynen innebär att förvaltningen gör fysiska tillsynsbesök på serveringsstället under kvällar och nätter. Då kontrolleras att alkoholserveringen sker på ett ansvarsfullt sätt och att den serveringsansvariga finns på plats. Vi kontrollerar också serveringstiderna och att andra eventuella villkor följs.

Idag består tillsynsavgifterna av en fast avgift och en rörlig avgift. Den rörliga avgiften baseras på restaurangens omsättning av spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker under föregående år. Avgiften räknas fram baserat på de uppgifter som redovisats i restaurangrapporten som tillståndshavaren ska skicka in till Folkhälsomyndigheten senast 1 mars varje år.

Den fasta tillsynsavgiften baseras på om det gäller servering till allmänheten eller slutet sällskap samt serveringstiden. Vid serveringstid efter 01:00 tillkommer en tillsynsavgift som blir större ju senare stängningstid serveringsstället har. Detta då riskerna och därmed tillsynsbehovet förväntas öka vid senare serveringstider då berusningsgraden vanligtvis också ökar.

Det finns inga hinder för förvaltningen att ta fram en ny taxekonstruktion för tillsynsavgifterna. Det skulle innebära att taxekonstruktionen skulle behöva ses över i sin helhet och konstrueras om för att bibehålla eller öka den delen av verksamhetens kostnader som idag finansieras av intäkter. Detta eftersom intäkterna från tillsynsavgifterna idag även finansierar provningskostnaderna. Enligt motionens förslag ska ansökningsavgifterna för serveringstillstånd styras av tidsåtgången för handläggningen. Detta är något som förvaltningen redan har tittat på och där vi kan konstatera att denna avgift behöver öka avsevärt för att täcka den tid som faktiskt läggs på en prövning av ett serveringstillstånd, oaktat att förvaltningen behöver effektivisera sina processer.

5. Ta fram en tillståndsmodell som gör det möjligt att få tillstånd för ett avgränsat område som innehåller flera restauranger

Av 8 kap. 23 § AL framgår följande:

”Från ett serveringsställe med serveringstillstånd får inte någon medföra spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat som har serverats i lokalen”

Folkhälsomyndigheten ger tillsynsvägledning på nationell nivå. Folkhälsomyndigheten underlättar också för kommuner, när det gäller att tillämpa reglerna på alkoholområdet. Det gör de genom att ta fram föreskrifter, allmänna råd och vägledning om tillämpningen av alkohollagen i syfte att det ska finnas en likvärdig prövning och tillsyn i landet inom området.

Av Folkhälsomyndighetens vägledning, gällande utnyttjande av ett gemensamt serveringsområde, framgår bland annat att alla inblandade måste ha ett eget serveringstillstånd och därmed dispositionsrätt till sin avgränsade del av ytan samt att

kommunen, vid prövningen av serveringstillstånd vid gemensamt serveringsutrymme, måste fastställa vilken grundyta som respektive verksamhetsutövare söker eget serveringstillstånd för. Därefter kan kommunen pröva förutsättningarna för ett gemensamt serveringsutrymme. Om flera verksamhetsutövare permanent delar yta på ett mattorg, och enbart en restaurang ansöker om serveringstillstånd får den söka tillstånd för en egen avgränsad del av mattorget. Verksamhetsutövaren med serveringstillstånd disponerar och ansvarar sedan för sin avgränsade serveringsyta.

Mot bakgrund av ovan så kan man redan idag få ett tillstånd för en avgränsad del av en gemensam yta men det är inte möjligt att utifrån gällande lagstiftning och vägledning möjliggöra för gäster på en restaurang att ta med sig alkohol till annan del av den gemensamma ytan än den som aktuell restaurang har serveringstillstånd och dispositionsrätt för. För att detta ska vara möjligt krävs en lagändring.

Anna Ledin

Direktör